

Wrocław, dnia 2 września 2015 r.

dr Mariusz Kozerski
Uniwersytet Wrocławski
Instytut Studiów Międzynarodowych
Zakład Badań Niemcoznawczych

Autoreferat

- 1. Imię i nazwisko:** Mariusz Kozerski
- 2. Wykształcenie, posiadane dyplomy i stopnie naukowe**

Pierwszym etapem mojej aktywności naukowej były podjęte w 1995 r. studia politologiczne na Uniwersytecie Wrocławskim (specjalność niemcoznawcza). W okresie od października 1998 r. do marca 1999 r. byłem stypendystą programu *Erasmus* na Uniwersytecie Humboldtów i Wolnym Uniwersytecie w Berlinie. W lipcu 2000 r. obroniłem w rodzimym Instytucie pracę magisterską pt. „Stanowisko Niemiec wobec pogłębienia i rozszerzenia Unii Europejskiej“ i uzyskałem tytuł magistra politologii.

Doktorantem na Wydziale Nauk Społecznych UW. oraz członkiem Zakładu Badań Niemcoznawczych Instytutu Studiów Międzynarodowych zostałem w październiku 2000 r. W ramach obowiązków dydaktycznych prowadziłem ze studentami zajęcia kierunkowe i specjalistyczne. Realizowane jednocześnie badania i kwerendy biblioteczne w Niemczech, stypendia naukowe (m. in. Fundacji Herberta Quandta na Uniwersytecie Technicznym w Dreźnie w okresie od października 2001 do lipca 2002 r.), uzyskany grant promotorski Komitetu Badań Naukowych oraz wsparcie merytoryczne ze strony mojego promotora – prof. zw. dra hab. Romualda Gellesa – zaowocowały przygotowaniem i obroną rozprawy doktorskiej pod tytułem „Polityka europejska Bawarii po Traktacie z Maastricht”.

Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce uzyskałem na podstawie uchwały Rady Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 29 października 2004 r. Książka ukazała się w 2007 r. nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Od 16 lutego 2005 r. jestem zatrudniony na stanowisku adiunkta w Instytucie Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego, w Zakładzie Badań Niemcoznawczych.

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.)

- **Tytuł osiągnięcia naukowego, rok wydania, nazwa wydawnictwa:**

Jako osiągnięcie naukowe przedstawiam monografię mojego autorstwa zatytułowaną „Reorganizacja obszaru związkowego RFN w dyskursie politycznym lat 1948/1949-1990”, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3635, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2015, ss. 270.

- **Recenzent wydawniczy:**

Prof. dr hab. Ireneusz Paweł Karolewski (Uniwersytet Wrocławski, Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta).

- **Charakterystyka osiągnięcia naukowego**

W okresie od uzyskania stopnia naukowego doktora do realizacji projektu pracy habilitacyjnej moje zainteresowania naukowe ewoluowały stopniowo w kierunku badań nad niemieckim federalizmem i jego reformą oraz swoistością i różnorodnością niemieckich krajów związkowych. Niezmienne pozostawało natomiast dążenie do ujmowania i rozpatrywania problemów badawczych z perspektywy politologicznej, a zwłaszcza wykorzystanie w tym celu założeń i doświadczeń analizy systemowej. Prezentowana monografia jest odzwierciedleniem moich zainteresowań naukowych dotyczących ujmowanego w ramy politologiczne procesu przekształceń w obrębie niemieckiego państwa federalnego.

Istotnym założeniem, którym kierowałem się wybierając temat rozprawy habilitacyjnej, było wzbogacenie stanu wiedzy naukowej w interesujących mnie zakresach tematycznych o aspekt, który w polskiej nauce nie był jak dotąd poddawany pogłębionej analizie. Za taki uznałem (wewnętrzną) reorganizację terytorialną RFN i towarzyszący jej dyskurs (zachodnio-) niemieckich środowisk

politycznych w latach 1948/1949-1990.

Biorąc pod uwagę podjętą tematykę oraz zastosowaną metodologię badań praca stanowi nawiązanie do takich subdyscyplin nauki o polityce jak: teoria polityki, systemy polityczne, systemy partyjne, historia polityczna czy stosunki międzynarodowe. Szczegółowym nurtem badawczym, do którego nawiązuję w pracy, jest niemcoznawstwo, a w jego ramach tematyka badań nad federalizmem i jego reformą. Za wkład do traktowanej kompleksowo dyscypliny naukowej uznaję rozpowszechnienie w jej obrębie zagadnienia reorganizacji obszaru związkowego RFN. Wartością dodaną w moim przekonaniu jest również wzbogacenie wiedzy naukowej o powojennym podziale i późniejszym zjednoczeniu Niemiec o omawiany w monografii aspekt – możliwych zmian w liczbie i kształcie terytorialnym landów. Szczegółowy opis dyskursu o planach reorganizacji terytorialnej RFN umożliwi ponadto dokonanie pełniejszej charakterystyki uczestników debaty publicznej prowadzonej w tym zakresie: niemieckich partii politycznych, rządów krajów związkowych i władz federalnych, z uwzględnieniem ich interesów, celów i motywów działania politycznego.

Przez część z nich ustanowiony przez państwa okupacyjne powojenny podział Niemiec na kraje – jak piszę w pracy – był „nieakceptowany, niezadowolający i dysfunkcyjny”. Brak akceptacji dla wprowadzonych przekształceń skłonił uczestników życia politycznego do „szkicowania zmian w przebiegu wewnętrznych granic państwa”. Pod uwagę brano takie rozwiązania jak fuzje istniejących landów czy łączenie ich części w celu utworzenia nowych krajów. Snucie planów i tworzenie kolejnych koncepcji w ramach dyskursu politycznego nie przełożyło się jednak na wymierne efekty. Za przejaw reorganizacji terytorialnej uznać można co najwyżej ustanowienie w 1952 r. w miejsce trzech południowo-zachodnich landów dużego kraju Badenii-Wirtembergii.

Wprowadzenie nowego podziału obszaru związkowego pozostawało do czasu zjednoczenia Niemiec (i pozostaje do dziś) „niespełnioną reformą” w obrębie niemieckiego systemu federalnego. Celem prezentowanej pracy stało się wobec tego wyjaśnienie, dlaczego reorganizacja terytorialna w badanym okresie nie została zrealizowana, a potencjał polityczny, mogący przyczynić się do jej urzeczywistnienia, nie został właściwie spożytkowany. Odniesienie się do powyższych kwestii wymagało postawienia dalszych, bardziej szczegółowych pytań: Jakie czynniki zadecydowały o niepowodzeniu reformy? Jakie stanowisko w sprawie reformy prezentowały podmioty polityczne uczestniczące w dyskursie: rządy krajów związkowych, władze federalne oraz partie polityczne? Jakie punkty sporne wyznaczały linię podziałów między zwolennikami i przeciwnikami reorganizacji? W jakich kierunkach ewoluował i jakie cechy charakterystyczne przybierał dyskurs polityczny o reorganizacji terytorialnej?

Nawiązując do postawionych pytań formułuję na wstępie hipotezę badawczą mówiącą, iż brak efektywności w zakresie wprowadzania nowego podziału obszaru związkowego należy wiązać z niejednoznaczną postawą przedstawicieli (zachodnio-) niemieckiej sceny politycznej. Podejmowanie

przez nich wiążących decyzji w sprawach reorganizacji terytorialnej utrudniało krzyżowanie się i wzajemne wykluczanie się interesów ogólnoniemieckich z regionalnymi (krajowymi).

Zmierzając do osiągnięcia celów pracy oraz odnosząc się do sformułowanych problemów i wstępnej hipotezy posługuję się dwiema metodami stanowiącymi istotną wartość w badaniach politologicznych. Metoda historyczna została zastosowana ze względu na przyjęte ramy czasowe opracowania (lata 1948/1949-1990) oraz tematyczne powiązanie zagadnień politologicznych z historią powojennych Niemiec. W rezultacie podstawę do formułowania uogólnień tworzy zgromadzony materiał empiryczny oraz badanie genezy zjawisk i procesów związanych z procesem (wewnętrznej) reorganizacji terytorialnej Niemiec. Ścisłe związki z naukami o polityce wykazuje zastosowana w pracy druga metoda badawcza – „analiza pola politycznego”. Wymagała ona zbadania konkretnych obszarów politycznych przez pryzmat działania władzy (państwowej), jak również przedstawienia podmiotów uczestniczących w procesie decyzyjnym oraz wskazania przyczyn i motywów podjęcia przez nich aktywności oraz efektów ich działalności.

Wyniki dociekań naukowych i wnioski podsumowujące przedstawiam w zakończeniu pracy oraz w częściach zamykających poszczególne rozdziały monografii. W świetle podjętych rozważań reorganizacja obszaru RFN jawi się jako rozbudowany i wieloaspektowy projekt, którego realizacja miała zmienić wykazującą dysfunkcję podział terytorialny ustanowiony przez mocarstwa okupacyjne po II wojnie światowej. Z uwagi na szereg czynników i uwarunkowań (zwłaszcza politycznych) wprowadzenie w życie kompleksowego programu przekształceń w tym zakresie nie miało większych szans na powodzenie.

Pierwszą przyczyną niewykonalności reformy był nieprzychylny stosunek (do niej) wyrażany przez zachodnich aliantów. Niechętne stanowisko władz federalnych wobec koncepcji przekształceń terytorialnych na obszarze związkowym ujawniło się po 1955 r., a więc po zniesieniu zastrzeżenia artykułu 29 Ustawy Zasadniczej (regulującego reorganizację). Wynikało ono z przekonania chadeków, że realizacja reformy rodzi zbyt duże ryzyko utraty kontroli i wpływów nad landami, w których aktualnie sprawowali władzę. Na stanowisku rządzących zaważyły zatem kalkulacje i interesy polityczne

Rachunkiem politycznym w ocenie planów reorganizacji obszaru RFN posługiwały się również rządy poszczególnych krajów związkowych. Ze względu na różnorodność interesów nie występowały w tej kwestii razem, nie tworząc jednolitej opozycji wobec przeciwników reformy. Potrzebę zmiany *status quo* zaznaczały (generalnie) landy bogate i większe powierzchniowo, w przypadku których reorganizacja oznaczała zachowanie integralności terytorialnej bądź powiększenie ich obszaru oraz zmniejszenie obciążeń finansowych na rzecz istniejących, słabszych gospodarczo landów. Te ostatnie (najczęściej) stanowczo sprzeciwiały się reformie, ponieważ mogła ostatecznie doprowadzić do ich marginalizacji, niekiedy likwidacji oraz ograniczenia wsparcia

finansowego płatników w systemie wyrównania finansowego.

Długofalowego wsparcia i spójnego stanowiska wobec reorganizacji terytorialnej nie potrafiły osiągnąć także główne ugrupowania polityczne. Brak efektywności w tym zakresie wiązał się w mojej ocenie z istnieniem rozbieżności poglądowych między centralnymi organami władzy partyjnej a ich krajowymi odpowiednikami. Krzyżowanie się i wzajemne wykluczanie interesów ogólnopństwowych z regionalnymi i lokalnymi, które istniały w obrębie głównych politycznych, stało się w moim przekonaniu jedną z głównych przyczyn fiaska reorganizacji obszaru związkowego w badanym (jak również późniejszym) okresie.

Przyczyn niepowodzenia programu wewnętrznych przekształceń terytorialnych w RFN można doszukiwać się również poza obszarem działań podmiotów politycznych uczestniczących w dyskursie o planach i celowości reformy. Wymienić w tym miejscu należy co najmniej dwa czynniki o charakterze systemowym. Pierwszym z nich jest specyfika niemieckiego systemu federalnego, w ramach którego w procesie decyzyjnym partycypuje wiele podmiotów, znajdujących się na różnych poziomach władzy. W takich warunkach konieczne staje się wysłuchanie, skonsultowanie stanowiska i uwzględnienie w podejmowaniu decyzji (racji) stron reprezentujących nierzadko odmienne poglądy i interesy. W tak kluczowej kwestii jak utrzymanie lub zmiana obowiązujących granic między landami, wyrażenie sprzeciwu przez część podmiotów politycznych oraz wysoka temperatura dyskusji były zdecydowanie do przewidzenia.

Czynnikiem hamującym działania reformatorskie w zakresie reorganizacji terytorialnej okazał się również art. 29 UZ. Wyszczególniono w nim zbyt wiele kryteriów, warunkujących wprowadzenie zmian granicznych oraz określono niezwykle skomplikowaną procedurę towarzyszącą procesowi przekształceń. W rezultacie na organa państwowe nakaz konstytucyjny dotyczący stworzenia nowego podziału obszaru RFN był w praktyce niewykonalny. W podsumowaniu stwierdzam, że w okresie między konstruowaniem porządku politycznego dla RFN a zjednoczeniem Niemiec istniał wprawdzie polityczny i społeczny potencjał mogący przyczynić się do powodzenia reformy, jednakże wskutek niedostatku woli politycznej i sprzeczności interesów nie został on właściwie spożytkowany.

Wyniki zrealizowanych badań zaprezentowałem na trzech niemieckich uczelniach:

- w lipcu 2014 r. – na Wolnym Uniwersytecie w Berlinie, w Instytucie Nauk Politycznych – przeprowadziłem wykład gościnny pt. „Neugliederung des Bundesgebiets als Verfassungsauftrag”;
- we wrześniu 2014 r. – na Uniwersytecie w Bochum, w Instytucie Badań Niemcoznawczych – wygłosiłem wykład pt. „Neugliederung des Bundesgebiets – eine notwendige Reform ist gescheitert”;

- w grudniu 2014 r – na Uniwersytecie w Lipsku, na Wydziale Historii, Sztuki i Nauk Orientalistycznych – przeprowadziłem ze studentami warsztaty naukowe pt. „Bedarf Deutschland einer Länderneugliederung? Neugliederung des Bundesgebiets nach 1949“.

Zagadnienie reorganizacji terytorialnej RFN prezentowałem również na zajęciach dydaktycznych w Instytucie Studiów Międzynarodowych UW, na specjalności niemcoznawczej, w ramach przedmiotów „Federalizm niemiecki“ oraz „Niemieckie kraje federalne“. W rodzimym Instytucie opracowany i zaoferowany niemieckojęzycznym studentom programu *Erasmus+* i *Global Studies* został także przedmiot fakultatywny „Das Problem der Länderneugliederung in Deutschland“.

Monografia była konsultowana w szerokim gronie naukowców reprezentujących różne ośrodki naukowe w Niemczech. W rezultacie powstała sieć kontaktów, w obrębie której mogłem uzyskiwać informacje i odpowiedzi na nurtujące mnie pytania. Współpraca naukowa – począwszy od określania koncepcji pracy po wypełnianie jej treścią – była prowadzona z profesorami Helmutem Wagnerem i Siegfriedem Mielke z Instytutu Nauk Politycznych na Wolnym Uniwersytecie w Berlinie, prof. André Kaiserem z Zakładu Politologii Porównawczej na Uniwersytecie w Kolonii, profesorami Uwe Andersenem i Wernerem Rutzem oraz doktorem Frankiem Hoffmannem z Instytutu Badań Niemcoznawczych na Uniwersytecie w Bochum, z profesorem Güntherem Heydemannem – Kierownikiem Zakładu Historii Nowożytnej i Dziejów Współczesnych na Uniwersytecie w Lipsku oraz profesorem Heinerem Timmermannem reprezentującym Uniwersytet w Jenie i Akademię Rosenhof w Weimarze.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze wpisują się w trzy obszary tematyczne. Zwieńczeniem pierwszego (głównego) nurtu moich badań (federalizm niemiecki i jego reforma, ze szczególnym uwzględnieniem reorganizacji obszaru związkowego RFN) jest przedstawione powyżej osiągnięcie naukowe. Kwerenda biblioteczna i prasowa oraz służąca pozyskaniu materiałów archiwalnych była realizowana w ramach badań naukowych finansowanych ze środków statutowych oraz programu współpracy bilateralnej Uniwersytetu Wrocławskiego z Uniwersytetami w Lipsku, Bochum, Kolonii i Dreźnie. Badania były realizowane także dzięki wsparciu ze strony fundacji Herberta Quandta i Konrada Adenauera oraz Niemieckiej Centrali Wymiany Akademickiej (DAAD). Udzielone wsparcie umożliwiło uzyskanie dostępu do zasobów nie tylko bibliotek uniwersyteckich w wybranych ośrodkach akademickich w Niemczech, ale również takich jednostek jak: Biblioteka i Referat Dokumentacji Prasy Bundestagu, Biblioteka i Archiwum Bundesratu, Archiwum Federalne

w Koblencji i Berlinie, Archiwum Mikrofilmów na Wolnym Uniwersytecie w Berlinie czy Niemiecka Biblioteka Narodowa w Lipsku.

W omawianym nurcie badań reorganizacja obszaru RFN ujmowana jest jako istotny, postulowany, aspekt i kierunek reformy niemieckiego systemu federalnego. Analizowana jest geneza problemu nowego podziału terytorialnego państwa, przedstawiany bilans korzyści i strat wynikających z wprowadzenia reformy, podawane przykłady działań zmierzających do jej urzeczywistnienia (fuzja Wirtembergii-Badenii, Wirtembergii-Hohenzollern i Południowej Badenii oraz projekt połączenia Berlina i Brandenburgii), prezentowane plany i koncepcje przekształceń na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci, uwzględniane konstytucyjnoprawne ramy i aspekty reorganizacji, a także przybliżane stanowiska kolejnych rządów federalnych, rządów niemieckich landów oraz partii politycznych na poziomie federalnym i krajowym. Całość problematyki ujmowana jest w szerszych ramach czasowych – od zakończenia II wojny światowej po lata współczesne. Rozważaniom merytorycznym towarzyszą pytania o celowość reformy oraz szanse na jej kompleksową realizację w przyszłości. Niezwykle cenną pomocą w opracowaniu zagadnienia przekształceń struktury terytorialnej na obszarze NRD był udział w konferencji naukowej zatytułowanej: „Die Auflösung der Länder in der DDR 1952, die Neubildung der Länder in der DDR 1990 und der deutsche Föderalismus“ (Weimar, 8 maja 2012 r.).

Efektom prowadzonych badań, poza monografią pt. „Reorganizacja obszaru związkowego RFN w dyskursie politycznym lat 1948/1949-1990”, są następujące publikacje:

Mariusz Kozerski, *Federalizm jako zasada organizacji państwa w ujęciu niemieckiej myśli politologicznej*, [w:] *Niemcy współczesne*, red. K. Gelles, Niemcoznawstwo 22, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3610, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2014, s. 37-52.

Mariusz Kozerski, *Możliwości wprowadzenia nowego podziału obszaru Niemiec w świetle Ustawy Zasadniczej*, [w:] *Sprawy niemieckie i polsko-niemieckie w XX i XXI wieku*, red. R. Gelles, Niemcoznawstwo 16, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3105, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2008, s. 97-110.

Mariusz Kozerski, *Projekt fuzji Berlina i Brandenburgii*, [w:] *Republika Federalna Niemiec. Ustrój, społeczeństwo, gospodarka...*, red. K. Gelles, Niemcoznawstwo 19, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3369, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2011, s. 91-103.

Mariusz Kozerski, *Słowo o reorganizacji terytorialnej w NRD*, [w:] *Republika Federalna Niemiec. Przemiany i wyzwania*, red. K. Gelles, Niemcoznawstwo 21, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3519, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2013, s. 159 -161, [sprawozdanie].

Mariusz Kozerski, *Czy Niemcy potrzebują reorganizacji terytorialnej swoich landów?* [w:] red. K. Gelles, Niemcoznawstwo 23, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2015 (artykuł przyjęty do publikacji).

Kolejnym nurtem badawczym jest polityka europejska i regionalna niemieckich krajów związkowych (na przykładzie Bawarii). Założeniem badań było m. in. wskazanie na rangę *Europapolitik* landów i ich znaczenie jako podmiotów mogących wpływać na stanowisko Niemiec w sprawach Unii Europejskiej. W publikacjach poświęconych temu zagadnieniu wskazywałem, iż od początku lat 90. XX wieku niemieckie kraje pełnią funkcję kreatywnych podmiotów regionalnych, w których udzielane są odpowiedzi na „pytania o Europę”, wnoszony jest wkład do debaty o integracji europejskiej oraz reprezentowane są ich interesy na forum UE. W centrum mojego zainteresowania znajdowała się Bawaria, która w moim przekonaniu na tle innych landów wyróżniała się aktywnością i skutecznością w dziedzinie *Europapolitik*. Dla Monachium stanowiła ona niezwykle istotną część aktywności politycznej, przybierając formę spójnego, niepodlegającego większym zmianom i konsekwentnie realizowanego programu, którego głównym celem było zachowanie regionalnej tożsamości w jednoczącej się Europie.

W moich publikacjach podkreślałem również, że w sprawach europejskich i regionalnych rząd Bawarii oraz partia CSU wyrażały niejednokrotnie samodzielne i odrębne zdanie względem niemieckich władz federalnych. Przykładem było zajęcie przez rząd w Monachium bardzo ostrożnego stanowiska wobec rozszerzenia UE na Wschód, a w jego obrębie wyrażenie przekonania, iż problemy wiążące się z akcesją nowych państw członkowskich najbardziej wyraziście ujawnią się w regionach przygranicznych Unii. Strona bawarska odnosiła się z dużą powściągliwością zwłaszcza do perspektywy poszerzenia składu członkowskiego UE o sąsiednią Republikę Czeską.

Bliskie poglądom CSU były również odnoszące się do polityki europejskiej tezy chadeków: Wolfganga Schäuble i Karla Lammersa, przedstawione w 1994 r. w dokumencie pt. „Przemyslenia w sprawie polityki europejskiej”. Zaprezentowana w nim koncepcja *Kerneuropy* zawierała postulat wyodrębnienia w UE grupy „twardego rdzenia”, która stałaby się liderem i motorem integracji europejskiej.

Efektom prowadzonych badań w tym obszarze tematycznym są następujące publikacje:

Mariusz Kozerski, *Polityka europejska Bawarii na przełomie XX i XXI wieku*, Acta Universitatis Wratislaviensis No 2955, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2007, ss. 190.

Mariusz Kozerski, *Bawarsko-czeskie stosunki regionalne na przełomie XX i XXI wieku*, [w:] *Niemcy w stosunkach międzynarodowych w XX i XXI wieku*, red. R. Gelles, Niemcoznawstwo 14, Acta Universitatis Wratislaviensis No 2869, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2006, s. 59-86.

Mariusz Kozerski, *Finalizacja procesu rozszerzenia UE w ocenie kraju związkowego Bawarii*, [w:] *Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Romualdowi Gellesowi w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin. Studia i szkice z historii, stosunków międzynarodowych i politologii*, red. T. Lebioda, Acta Universitatis Wratislaviensis No 2914, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2006, s. 189-200.

Mariusz Kozerski, *Możliwości udziału niemieckich landów w sprawach Unii Europejskiej*, [w:] *Niemcy-Europa-Śląsk. Problemy społeczno-polityczne*, red. R. Gelles i M. S. Wolański, Niemcoznawstwo 13, Acta Universitatis Wratislaviensis No 2670, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2004, s. 109-124.

Publikacje przed uzyskaniem stopnia doktora:

Mariusz Kozerski, *Bawaria wobec rozszerzenia Unii Europejskiej na Wschód*, „Zbliżenia. Polska-Niemcy. Annäherungen. Polen-Deutschland”, nr 3 (30), Wrocław 2001, s. 116-125.

Mariusz Kozerski, *Analiza koncepcji Europy twardego rdzenia*, [w:] *Węzłowe problemy XX-XXI wieku*, red. K. Fiedor i M. Wolański, Niemcoznawstwo 11, Acta Universitatis Wratislaviensis No 2340, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002, s. 231-243.

Trzeci obszar tematyczny stanowią problemy społeczno-polityczne Niemiec od czasów powojennych do współczesności. W badaniach tych koncentruję swoją uwagę na wybranych zagadnieniach z zakresu historii politycznej RFN: podziale Niemiec na dwa państwa i ich zjednoczeniu, wydarzeniach w NRD w listopadzie 1989 r. oraz aferze politycznej z udziałem Uwe Barschela. Problemy te analizowane są najczęściej przez pryzmat aktywności znanych postaci niemieckiego życia politycznego jak kanclerze Konrad Adenauer czy Kurt Georg Kiesinger. Aspekt społeczny został poruszony w artykule poświęconym problemom społeczeństwa wielokulturowego

w Niemczech. Praca ta była jednym z efektów projektu badawczego zrealizowanego we współpracy dr hab. Katarzyną Gelles z udziałem studentów Instytutu Studiów Międzynarodowych pt. „Społeczeństwo wielokulturowe w Niemczech: utopia czy rzeczywistość? (Berlin, 23-27 października 2006 r.). Ze studentami specjalności niemcoznawczej ISM wykonany został także inny projekt badawczy: „Jak mieszkańcy Drezna oceniają Polskę i polskie społeczeństwo po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej?” (Drezno, 5-10 maja 2005 r.). Zob. także: Załącznik nr 10 (Informacja o działalności popularyzującej naukę).

W ramach badań wykonane zostały kwerendy biblioteczne i prasowe w wybranych ośrodkach akademickich w Niemczech. Wiedzę na tematy społeczno-polityczne pozyskałem także uczestnicząc w seminarium: „Globale und europäische Interessen deutscher Außenpolitik” (Lebach, 18-22 października 2010 r.), konferencji naukowej: „Was bleibt von der Mauer? Deutsche und europäische Dimensionen” (Weimar, 29 października – 1 listopada 2014 r.) oraz podczas Zjazdu Niemcoznawców (Wrocław, 9-11 maja 2010 r.). Wiedzę z zakresu roli Niemiec w strukturach euroatlantyckich mogłem poszerzyć uczestnicząc w seminarium: „Die NATO als Sicherheitsakteur: Sicherheits- und Europapolitik auf dem Prüfstand” (Bruksela, 27-29 października 2008 r.). Cennym doświadczeniem było wystąpienie w roli uczestnika panelu dyskusyjnego po wykładzie prof. Michaela Wolffsohna „Niemcy w XX wieku: Fakty i legendy” (Wrocław, 11 maja 2011 r.) oraz referat: „Niemcy wobec rozszerzenia UE na Wschód” wygłoszony podczas konferencji: „Polska - Niemcy: wzajemna ocena sąsiadów” (Wrocław, Dolnośląski Ośrodek Studiów Strategicznych, 23 lutego 2005 r.). Zob. także: Załącznik nr 9 (Informacja o współpracy z instytucjami naukowymi w Polsce i za granicą).

Efektom prowadzonych badań w tym obszarze są następujące publikacje:

Mariusz Kozerski, *Problem zjednoczenia Niemiec w przemówieniach kanclerza federalnego Konrada Adenauera*, [w:] *Zjednoczone Niemcy. Polityka zewnętrzna i sprawy wewnętrzniemieckie*, red. R. Gelles, Niemcoznawstwo 18, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3276, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2010, s. 209-230.

Mariusz Kozerski, *Z Ebingen do Bonn. Kanclerz Kurt Georg i Kiesinger i jego droga do władzy*, [w:] *Republika Federalna Niemiec. Przemiany i wyzwania*, red. K. Gelles, Niemcoznawstwo 21, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3519, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2013, s. 11-29.

Mariusz Kozerski, *Die Ereignisse im November 1989 in der DDR im Spiegel der Trybuna Ludu*, [in:] *Die DDR und die Solidarność. Ausgewählte Aspekte einer Beziehung*, K. Hermann (Hrsg.), Thelem-Verlag, Dresden 2013, S. 205-231.

Mariusz Kozerski, *Powstanie dwóch państw niemieckich w świetle „Trybuny Ludu“*, [w:] *Od podziału do jedności. Powojenne Niemcy 1945-1949-1989-2009*, red. R. Gelles, Niemcoznawstwo 17, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3177, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2009, s. 239-256.

Mariusz Kozerski, *Afera Uwe Barschela*, [w:] *Niemcy we współczesnym świecie. Problemy społeczno-polityczne*, red. K. Gelles, Niemcoznawstwo 20, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3428, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2012, s. 47-62.

Mariusz Kozerski, Katarzyna Gelles, *Spółczesność wielokulturowa w Niemczech w opinii przedstawicieli niemieckich partii politycznych*, [w:] *Sprawy niemieckie i polsko-niemieckie w XX i XXI wieku*, red. R. Gelles, Niemcoznawstwo 16, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3105, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2008, s. 133-156.

Mariusz Kozerski, *O drodze ku normalności*, (Joachim Trenkner, *Niemieckie lustro*, Warszawa 2011, ss. 204), [w:] *Niemcy we współczesnym świecie. Problemy społeczno-polityczne*, red. K. Gelles, Niemcoznawstwo 20, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3428, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2012, s. 201-202, [recenzja].

Moja aktywność naukowa przejawia się również w przekazywaniu doświadczeń w zakresie dydaktyki oraz udziału w międzynarodowych programach stypendialnych. W maju 2009 r. podczas uroczystości „Zehn Jahre Herbert Quandt-Förderprogramm – Einsichten und Ausblicke“ wygłosiłem referat zatytułowany *Station „Herbert-Quandt-Programm“: Einstieg in die wissenschaftliche Karriere* (opublikowany pod tym samym tytułem w pracy „Brückenschläge. Aufbruch, Austausch und Wandel zwischen West und Ost“, Berlin 2009). Pola dydaktyki dotyczyła międzynarodowa konferencja „Dyplomacja lokalna i regionalna. Nowoczesne formy kształcenia oraz współpraca środowiska akademickiego i partnerów zagranicznych z sektorem publicznym i prywatnym” (Wrocław, czerwiec 2014 r.), podczas której wygłosiłem referat pt. „Alternatywne formy i metody dydaktyczne w pracy nauczyciela akademickiego”. Zob. także: Załącznik nr 9 (Informacja o współpracy z instytucjami naukowymi w Polsce i za granicą).

Mariusz Kozerski

